

Kompleti mësimor

www.MyFriendBoo.com

Cikli për energji i Shokut tim Bu është përpiluar nga YES
Projekti me mbështetje të Programit Inteligent
Evropian për Energji.

Business Solutions Europa

Treguesi

Mënyra argëtuese dhe stimuluese për mësimin e fëmijëve të moshës 5-8 vjet lidhur me rëndësinë e energjisë	4
Fjalët dhe frazat e zakonshme	6-7
Mësimi 1 – Të kursyerit e energjisë 'Fike'	8-18
Mësimi 2 – Energjia e ripërtirë 'Tri Alternativat'	19-26
Mësimi 3 – Transporti 'Me biçikletë'	27-35
Referencat dhe Informatat e mëtejshme	36

Falënderimet

Dëshirojmë të falënderojmë në numër të njerëzve për bashkëpunimin e tyre në përpilimin e këtij kompleti mësimor.

Falënderime të shumta për Muzetë e fëmijëve në vijim për përkrahjen dhe përkthimin e këtij materiali.

- **Explora, the Children Museums of Rome - Italy**
- **Technopolis®, The Children's Science Centre, Mechelen - Belgium**
- **Artland in Sofia - Bulgaria**
- **ParkMiniatur, Łódź - Poland**
- **Imaginosity Dublin Children's Museum - Ireland**

Veçanërisht mirënjohës u jemi arsimtarëve dhe fëmijëve të shkollave pjesëmarrëse të cilët kanë qenë të shkëlqyeshëm dhe kanë ndarë kohë në rishqyrtimin e episodeve për energjinë, testimin e kompletit mësimor dhe ndihmën duke siguruar informata kthyesë gjatë projektit:

- **166° circolo didattico 'Antonio Gramsci', Rome - Italy**
- **Sint Jozefsschool Eizer, Overijse - Belgium**
- **St. Patrick's Girls National School, Dublin - Ireland**
- **Primary School 152 'Elizy Orzeszkowej', Łódź - Poland**
- **Primary School 120 'Georgi Stoikov Rakovski', Sofia - Bulgaria**

Falënderime të shumta të gjithë partnerëve e projektit YES dhe të gjithë atyre që kanë kontribuar me përkrahjet dhe idetë e tyre për realizimin e këtij projekti ekzistues.

Koordinatori i YES Projektit

Mënyra argëtuese dhe stimuluese për mësimin e fëmijëve të moshës 5-8 vjet lidhur me rëndësinë e energjisë

Energjia na jep aq shumë gjera nga të cilat ne varemi në jetë; i mbështet të gjitha aktivitetet tona ekonomike si dhe gjetjet e kohës tonë të lirë. Deri në vitin 2050, kërkesa për energji nëpër tërë botën është projektuar të jetë së paku dyfishi i nivelit të sotëm. Kjo është arsyeja se pse të përmbushurit e kërkesave për energji duhet të jetë e qëndrueshme, e ndryshme dhe energjia të cilën e kemi duhet të shfrytëzohet në mënyra sa më efikase.

Shoku im Bu është një serial i animuar dhe i ngjeshur me argëtim, i mbështetur nga Komisioni Evropian. Qëllimi i serialit është që t'u ndihmojë shikuesve të vegjël nga moshë 5-8 vjeçare të kuptojnë disa nga çështjet më të rëndësishme të botës sot, si: **energjia**, ambienti dhe konservimi e shëndeti. Këto janë disa nga çështjet më të ngutshme të Evropës, por shpesh ato janë shumë të komplikuar dhe shumë të mëdha që të vegjlit të identifikohen me to ose t'i kuptojnë ato.

Shoku im Bu, Fija e energjisë i "shëtitë" shikuesit e vegjël në tri udhëtime të mahnitshme, për të mësuar në lidhje me disa nga çështjet themelore rreth burimeve të energjisë dhe konsumit. Fija është prodhuar nga projekti i Kursyesve të vegjël të Energjisë (YES) me mbështetje të Programit Inteligent për energji në Evropë të Komisionit Evropian. Episodet janë prodhuar nga një ekip i ekspertëve për bisedime të pavarura, pedagogjik, komunikues dhe animacion, të cilët kanë punuar me grupe të fokusuara prej mbi 500 fëmijëve nga Belgjika, Bullgaria, Irlanda, Italia dhe Polonia për të prodhuar tri aventurat me tematikë të energjisë:

'Shkyçe' – ndihmon fëmijët për të kuptuar rëndësinë e kursimit të energjisë;

'Tri Alternativat' – u prezanton fëmijëve se ekziston një numër i madh i burimeve të ndryshme dhe të pastra të energjisë;

'Me biçikletë' – u prezanton fëmijëve se makina, me siguri, nuk është mjeti i vetëm i udhëtimit; Serialet nuk janë predikuese. Qëllimi është përdorimi i imagjinatës, komedisë, aventurës dhe magjisë për edukimin dhe forcimin e fëmijëve, duke u dhënë atyre diturinë që u nevojitet për të kuptuar çështjet e energjisë dhe informata praktike për t'i inspiruar ata në veprim dhe për t'u bërë më tepër inteligjentë në energji.

Shpresojmë që Bu, shokët e tij dhe tregimet e tij frymëzuese të arrijnë dhe motivojnë miliona fëmijë të Evropës. Serialet do të transmetohen në rrjetet dhe kanalet televizive nëpër Evropë në disa gjuhë dhe do të jetë e mundur që edukatorët t'i zbresin ato përmes faqes së internetit

www.myfriendboo.com.

Po ashtu edhe një pako mësimore plotësuese është zhvilluar për të shoqëruar episodet fijes së energjisë të serialeve të Shoku im Bu. Kjo pako u dedikohet edukatorëve për t'u përdorur së bashku me tri episodet dhe mund të përdoret edhe në klasa edhe në lokale edukative jo formale me ose pa përkrahje audio-vizuale (për edukatorët janë siguruar tabela për tregime të cilët mund të mos kenë qasje tek materialet audio-vizuale).

Ajo siguron informata në lidhje me çështjen e energjisë për edukatorët dhe jep detyra dhe ushtrime për të vendosur çështjet e trajtuara në episode në kontekst për shikuesit tanë të vegjël.

Shpresojmë se ky burim i ri dhe argëtues, në një mënyrë, i inkurajon edukatorët dhe nxënësit që të mendojnë se si mund, edhe me gjeste të përditshme, të bëjnë ndryshime në botën e tyre dhe botën më të gjerë rreth tyre, si dhe shpresojmë se edhe familjet dhe shokët e tyre mund ta bëjnë të njëjtën!

Kënaquni!

Për çështjen: energjia

Në përgjithësi, fëmijët prej moshës 5 deri në moshën 8 ende nuk e kuptojnë se çfarë në të vërtetë është energjia. Shumë prej tyre nuk e dinë se nga në të vërtetë vjen nxehtësia dhe drita në shtëpitë e tyre; shumica nuk janë të njohur me pasojat e përdorimit të tepërt të energjisë, edhe pse mund të kenë dëgjuar nga njerëzit përreth, duke folur për rëndësinë e kursimit të energjisë. Për fëmijët, këto çështje duhet të shpjegohen dhe të vendosen në një kontekst që ata t'i kuptojnë...

Informata tjetër e përgjithshme u ofron edukatorëve me një sfond të dobishëm për përdorim gjatë prezantimit të çështjes së vetëdijes për energjinë dhe bisedimeve me fëmijët dhe gjatë prezantimit të serialeve të *Shoku im Bu* në klasë. Është e rëndësishme që të vendoset skena dhe të prezantohen disa koncepte themelore, para se të shikohen episodet, edhe pse shumë nga këto çështje janë të shpjeguara në episode dhe të qartësuara në aktivitetet pasuese.

Informata ose mund të prezantohet drejtpërdrejt nga edukatori, të përdorur në sesionin e pyetje-përgjigjeve ose Ju mund të zgjidhni që të përdorni informatën në një mënyrë më kreative. Sidoqoftë, shpresojmë që t'u jenë të dobishme.

Çfarë është energjia?

Si njerëz ne e marrim energjinë nga ushqimi që e konsumojmë. Buka, mishi, pemët ose pirja e qumështit ose lëngut – të gjitha ushqimet përmbajnë energji. Trupat tonë e shndërrojnë ushqimin në energji që ne e përdorim kur ecim, vrapojmë, luajmë ose flemë. Edhe kur nuk bëjmë asgjë, ne përdorim energji. Ne nuk mund të bëjmë asgjë pa të.

Unë dhe ti kemi nevojë për ushqim dhe energji që të funksionojmë dhe të mbetemi në jetë. Shumë makina përdorin derivate ose energji elektrike që të ndizen dhe të punojnë në rregull. Frigoriferi, televizioni, dritat, nxehësja, shporetit, furra, makinat, argëtueset e lojërave, kompjuterët dhe shumë të tjera përdorin derivate ose energji elektrike për energjinë e tyre.

Përdorimi i energjisë për të vënë në fuqi makinat duket thjeshtë. Çdo gjë që duhet të bëni është të shtypni çelësin dhe të ndizni dritat gjatë natës ose të ndizni televizionin, DVD-në, lodrën e lojërave ose MP3. Në shtëpi, prindi ose kujdestari i juaj vetëm duhet të rrotullojë butonin e shporetit për të ta bërë gati ushqimin.

Mirëpo energjia që ne e përdorim duhet të vijë prej diku....

Prej nga vjen energjia?

Energjia vjen prej shumë vendeve të ndryshme. Makinat, mjetet dhe dritat në shtëpi përdorin energji elektrike, dhe kjo mund të prodhohet në shumë mënyra të ndryshme, duke përfshirë përdorimin e dritës nga dielli, erën apo duke djegur qymyr ose gaz. Po ashtu është e mundshme që të nxehet shtëpia duke përdorur një pjesë të nxehtësisë që vjen nga dielli, gazi natyral apo edhe druri.

Ku mund të blini energji?

Ne marrim energjinë e ushqimit nga supermarketi ose marketi, duke blerë lloje të ndryshme të ushqimit, ose mund të rrisim pemët dhe perimet tona në kopsht. Kur kemi nevojë për energji elektrike ose gaz ne mund të blejmë energji në forma të ndryshme të saj nga kompanitë e specializuara për prodhimin dhe shitjen e energjisë (furnizuesit e energjisë). Pastaj ata do ta sjellin drejt në shtëpinë tuaj përmes kabllave dhe shtyllave në ajër ose nën tokë, në formë të energjisë elektrike (për shembull: për të ndezur televizionin) ose gazin (për të nxehur shtëpinë ose për të ndezur shporetin). Çdo muaj ju arrijnë fatura, të cilat ju tregojnë se sa duhet të paguani. Veturat dhe autobusët, po ashtu, kanë nevojë për energji, kështu që vozitësit e tyre duhet të shkojnë në pompë të benzinës që të blejnë derivate të naftës, të cilat do t'i vënë në fuqi motorët e tyre. Sot ju mund të bëni zgjedhje se cilin lloj të energjisë dëshironi ta përdorni dhe nga të vijë. Më shumë për këtë do të flasim më vonë...

Fjalët dhe frazat e zakonshme

Ju lutemi gjeni më poshtë përkufizimet e fjalëve për të cilat nxënësit tuaj kanë gjasa t'ju pyesin. Për secilën fjalë është theksuar se në cilën episod është përdorur.

- **ENERGJIA** (të gjitha episodet) është fuqia për të bërë çfarëdo lloj veprimtarie. Ajo është e domosdoshme për jetën. Energjia nuk është e nevojshme vetëm për njerëzit, por edhe për bimët dhe për kafshët. Shumë gjëra që ne i përdorim në jetën tonë të përditshme u duhet energji për të funksionuar: dritat në shkollë, furra për ngrohjen e ushqimit tuaj, autobusi ose makina për të udhëtuar në shkollë ose në punë.

Energjia e ripërtërirë (tri alternativat) është e tërë energjia që prodhohet nga burimet e pashtershme, si: dielli, era ose valët. Ashtu sikur dielli dhe era që do të jenë çdoherë në dispozicion, energjia e ripërtërirë nuk do të harxhohet asnjëherë. Përveç kësaj, energjia e ripërtërirë është e pastër, madje as prodhimi ose përdorimi i saj nuk e ndotin dot mjedisin.

Energjia diellore (tri alternativat) është drita dhe nxehtësia që buron nga dielli. Drita dhe nxehtësia e diellit jo vetëm që rrisin bimët, por ato mund të përdoren edhe nga njerëzit për prodhimin e energjisë ose për të ngrohur ujin në shtëpinë tuaj.

Fuqia e erës (tri alternativat) është energjia e prodhuar nga lëvizja e ajrit. Kur fryn era, ajo prodhon lëvizje që pushtohet nga turbinat e erës dhe kalon në energji elektrike.

Fuqia e detit (tri alternativat) - Deti dhe oqeanet janë gjithashtu burim i energjisë. Lëvizja e valëve në det ose rryma e detit mund të pushtohen dhe të shfrytëzohen si prodhim i rrymës elektrike.

Turbina e erës (tri alternativat) është një kullë e madhe me helika. Kur era i bën helikat të lëvizin, kjo lëvizje prodhon energji elektrike.

Paneli diellor (tri alternativat) Në përgjithësi ajo është një pllakë që vendoset në çatitë e shtëpive ose në vende që është e ekspozuar ndaj diellit dhe i thithë rrezet e diellit dhe i transformon në energji elektrike. Panelet diellore gjithashtu mund të përdoren për të absorbuar nxehtësinë e diellit dhe për të ngrohur ujin që na duhet në shtëpitë tona.

Energjia elektrike (tri alternativat) është ajo që ndriçon dritat në shtëpinë tuaj ose vë në funksion pajisjet e përditshme, siç janë frigoriferi ose televizori. Ajo prodhohet nga energjia diellore, energjia e erës ose lëndët djegëse të fosileve.

Karburantet e fosileve (tri alternativat dhe me biçikletë) janë materiale të tilla, si qymyri ose nafta. Ato janë formuar para miliona vjetëve nga fosilet e kafshëve dhe bimëve. Sot ato përdoren për prodhimin e energjisë, por kur rezervat ekzistuese do të harxhohen, karburantet fosile do të zhduken përgjithmonë.

Qymyri (tri alternativat) është një gur i zi ose ngjyrë kafe dhe është shumë i ndyrë. Qymyri digjet në termocentralet e mëdha dhe kalon në energji elektrike. Megjithatë djegia e qymyrit është shumë e keqe për mjedisin, sepse gjatë djegies gazra të shumta, si dyoksidi i karbonit, lirohen në mjedis.

Nafta (tri alternativat) është normalisht një lëng i zi që gjendet nën tokë ose nën deti. Nafta përpunohet për të nxjerrë shumë produkte si karburante për makina apo ato kimike, bojëra dhe plastikë. Është shumë ndotëse dhe e keqe për mjedisin. Gjatë djegies së naftës jepen gazra si dyoksid karboni, të cilat lirohen në mjedis.

Rrugicë për biçikletë (Me biçikletë) është pjesë e rrugës e caktuar vetëm biçikleta. Në përgjithësi ju mund të njihni lehtë rrugicën për biçikleta për shkak se ndahet nga rruga kryesore me vijë në tokë dhe shpesh simboli i biçikletës është i vizatuar në rrugicë. Rrugicat për biçikleta sigurojnë se çiklistët mund të ngasin biçikletat të sigurt dhe nuk do të pengohen nga makinat.

Ndotja (Me biçikletë) është fenomeni kur mjedisi dhe natyra dëmtohen nga një substancë ose veprim. Për shembull, ajri ndotet kur lirohet tym shumë i papastër. Uji është i ndotur kur substanca të rrezikshme hidhen në lumenj ose det që shkakton vdekjen e peshqve dhe bimëve.

Karburanti (Me biçikletë) Është çdo lloj materiali ose substance që gjatë djegies prodhon nxehtësi ose fuqi

OSE

është ajo me të cilën ju duhet ta mbushni makinën tuaj që ajo të lëvizë

Kursimi i energjisë (Ju mund të bëni ndryshim) Do të thotë se përdorimi sa më pak i energjisë, e veçanërisht për të shmangur përdorimin e energjisë kur me të vërtetë nuk është e nevojshme. Për shembull: të gjithë mund të kursejnë energji, duke i fikur kompjuterët e tyre ose konsolat e lojërave, atëherë kur askush nuk i përdorë.

Shpenzimi i tepërt i energjisë (Ju mund të bëni ndryshim) Do të thotë shpenzimi i energjisë pa nevojë. Edhe pse ju nuk e shihni energjinë e harxhuar në shportën e mbeturinave, duke lënë dritën ndezur kur askush nuk është në dhomë, ose televizorin të ndezur kur askush nuk e shikon, do të thotë shpenzim i tepërt i energjisë pa ndonjë qëllim të veçantë.

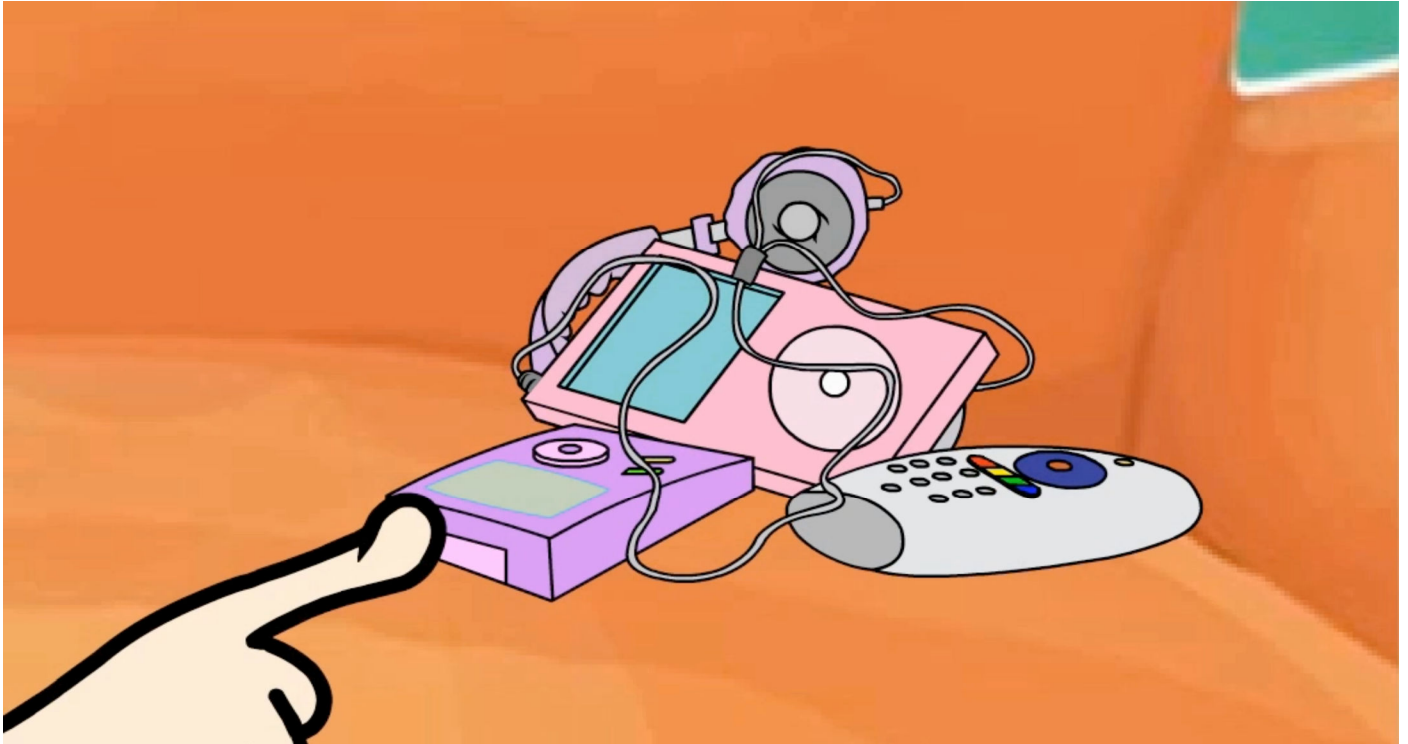
Pajisjet elektrike (Ju mund të bëni ndryshim) janë të gjitha makinat të cilat përdorin energji elektrike për të punuar. Në të gjitha shtëpitë tona ekzistojnë shumë lloje të pajisjeve elektrike, siç janë: frigoriferi, lavatrigja, televizori, radio, mp3, DVD, tharësja e flokëve, kompjuteri.

Ju, gjithashtu, duhet të dini kuptimin e shprehjes në vijim:

energjia e pa-përtërirë: burimet fundore — Është lloj i energjisë e cila do të harxhohet herët a vonë. Për shembull, lëndët djegëse fosile janë energji e pa-përtërirë, pasi që janë formuar para miliona vjetësh dhe pasi të jenë shuar nuk do të jetë i mundur krijimi i tyre i serishëm.

Mësimi 1

TË KURSYERIT E ENERGJISË - 'Fike'

Mësimi 1 TË KURSYERIT E ENERGJISË

- 'Fike'

Lexoni këtë sekuencë para se të filloni me mësimin që të njiheni me çështjen në lidhje me këtë plan mësimor.

Ne përdorim energji pothuajse në çdo moment të jetës tonë: energji për lëvizjen e trupit tonë (ushqim, pije, gjumë) dhe energji për lëvizjen e pajisjeve tona përreth nesh. Makina, televizioni, DVD, frigoriferi, sistemi i nxehjes, sistemi i ajrit, kompjuterët, telefonat, veturat dhe poqet elektrike - të gjitha konsumojnë energji.

Nga vjen energjia?

Sot energjia prodhohet në **termocentrale** me ndihmën e lëndëve djegëse, siç janë qymyrguri, nafta dhe gasi. Këto lëndë djegëse njihen si lëndë djegëse fosile. Kur lëndët djegëse fosile digjen për të prodhuar energjinë, ato njëkohësisht prodhojnë gazra të cilët mund të jenë shumë ndotëse. Këto gazra nuk janë të dëmshme vetëm për ambientin, por po ashtu edhe për kafshët dhe njerëzit. Shtrirja e plotë e pasojave do të kuptohet vetëm në të ardhmen, por ndikimi i tyre vetëm se ka filluar të ndihet. P.sh.: ndezja e këtyre lëndëve rezultoi në shtimin e ndotjes së ajrit dhe ndotjes së ujit. Përveç kësaj, gazrat e lëshuar nga ndezja e lëndëve djegëse fosile po e shqetësojnë balancën delikate të natyrës. Rezultat i kësaj është se shumë bimë dhe kafshë po humbin vendbanimet e tyre ose po vdesin, sepse janë të paaftë të jetojnë nën këto kushte të reja klimatike. Bimët dhe kafshët të cilët kanë evoluuar dhe mbijetuar mbi miliona vjet mund të zhduken në një të ardhme të afërt, dhe shfrytëzimi i pakujdesshëm i energjisë fatkeqësisht luan një rol të madh në të!

Cilat janë efektet e prodhimit të energjisë?

Sa më shumë energji që përdorim nga stacionet energjetike e që djegin lëndë djegëse fosile, aq më shumë ndotet ambienti dhe pakësohen lëndët djegëse fosile.

Nëse konsumojmë shumë energji nga lëndët djegëse të fosileve, ne ndikojmë në mënyrë të rrezikshme në ambient, sepse ndotim ajrin, ujin, tokën dhe, si pasojë e kësaj, shumë bimë dhe kafshë janë të rrezikuara.

Në krye të këtyre pasojave sasia e burimeve që ne përdorim për energji, si p.sh.: qymyri, nafta dhe gasi, janë të kufizuara. Thjeshtë, mund të na harxhohen!

Si mund të bëjmë ndryshim?

Ekziston një mënyrë shumë e lehtë për ne për të bërë një ndryshim:

- ne duhet të shfrytëzojmë energjinë me kujdes;
- duke shfrytëzuar energjinë me kujdes ne harxhojmë më pak nga ajo; dhe
- duke harxhuar më pak nga ajo, do të thotë se ndotja e ajrit është më e vogël;
- duke harxhuar më pak gjithashtu do të thotë se lëndët djegëse të fosileve të harxhohen shumë më ngadalë;
- ne mund të konsiderojmë cilat makina dhe pajisje duhet të jenë të ndezura dhe pjesën tjetër mund ta fikim. Nuk është e mjaftueshme vetëm ta shfrytëzojmë telekomandën dhe t'i lëmë në rrymë, ashtu siç bëjmë shpesh me televizorët dhe DVD-të. Ne duhet t'i heqim nga rryma, përndryshe ato ende konsumojnë energji...

Me zgjidhje të thjeshta, ne mund të bëjmë dy gjëra: kursejmë të holla dhe e mbrojmë ambientin!

Hyrje

Para se të shikoni filmin vizatimor, ju mund t'i pyesni nxënësit se çfarë ata dinë për të kursyerit e energjisë. Ju duhet të shpjegoni parimin në mënyrë miqësore dhe pjesëmarrëse, duke inkurajuar nxënësit për të marrë pjesë në diskutim. Ju mund t'i pyesni ata: "Le të përpiqemi të gjejmë fjalët që ne i shoqërojmë me energjinë. Cilat pamje fjala energji ju bën t'i kujtoni, kur ju e përdorni energjinë?"

Mblidhni të gjitha përgjigjet e ndryshme dhe shkruani në dërrasë të zezë dhe pastaj do t'i diskutoni ato pasi të shikoni filmin vizatimor.

KUJDES:

- Mblidhni përgjigjet, pa sjellë ndonjë vendim, që të bëni sa më interesant përfshirjen e fëmijëve;
- Ndhmoni fëmijët më të vegjël në përgjigje, duke përdorur imazhe dhe shembuj nga jeta e tyre e përditshme.

Të shikuarit e filmit vizatimor

Shikoni episodin me klasën tuaj ose, nëse ajo është e pamundur, shpërndani fletën e punës 2 (në fund të kompletit). Fleta e punës ka të skicuara tekstet e episodit dhe imazhet e palëvizshme të episodit. Fëmijët ose mund të lexojnë tekstin vetëm (varet nga mosha e tyre) ose përcjellin ngjarjen që do ta lexojë mësuesi.

Aktiviteti 1 – Shkëmbim i ideve: Çka është kursimi i energjisë?

Qëllimi i mësimit: Të përfshihen të gjithë fëmijët në mënyrë që të krijohet ndërgjegjësimi lidhur me kursimin e energjisë dhe përfitimet e saj të mjedisit dhe të zhvillohet ndjenjë e përgjegjësisë individuale ndaj planetit tonë.

Pasi të ndiqni filmin e vizatuar ose të lexoni tregimin, ju mund t'i kontrolloni me fëmijët "fjalët e tyre kryesore për energjinë", të shënuara më herët në dërrasën e zezë dhe vëreni se si ato përputhen me tregimin *Shoku im Bu*. Pastaj mund t'i pyesni fëmijët me disa pyetje për të nxitur diskutimin:

- Cila pjesë e episodit ju pëlqen më shumë?
- Cilin karakter Ju e preferoni në këtë episod?
- Si dhe kur Beni, Lusi dhe Zhaku e përdorin energjinë në këtë episod? Po Ju?
- Çfarë ndodhi me botën jashtëtokësore të Kleksusit?
- Kur Lusi dhe Kleksus shpenzojnë energjinë pa nevojë në këtë episod? Po Ju?
- Si ka mundësi që karakteret e animuara të kursejnë energji?
- Si mund ne të kursejmë energji?
- Sipas Zhakut, Benit dhe Lusit, si mund të bëhet ndryshimi në kursimin e energjisë?

... dhe të gjitha pyetjet e tjera që Ju dëshironi t'i pyesni nxënësit tuaj!

Aktiviteti 2 – Vizatim: Pse duhet të kursehet energjia?

Qëllimi i mësimit: Kuptoni pse energjia duhet të kursehet dhe pasojat e mundshme të energjisë së shpenzuar pa nevojë.

Materiali: Materiali i vizatuar, 2 aplikacione të mëdha

Pyetje për të mbajtur ritmin e aktivitetit:

- Shikoni planetin e Kleksusit: çfarë ndodhë me planetin tonë nëse ne përdorim energjinë pa menduar fare?
- Çfarë ndodhë nëse i harxhoni burimet e planetit dhe e ndotni atmosferën?
- Çfarë nëse kurseni energjinë?

Ndani klasën në dy grupe: njëri grup duhet të vizatojë një aplikacion, që përshkruan se si do të duket planeti ynë nëse ne i përdorim të gjitha resurset dhe ndotim atmosferën, ndërsa grupi tjetër: se si do të duket planeti ynë nëse të gjithë kursejnë energji dhe e përdorin atë me kujdes.

Pasi vizatimit, krahasoni dy aplikacionet dhe diskutoni.

Aktiviteti 3 – Si të kursehet energjia? – Loja e madhe garuese Bu

Qëllimi i mësimit: Shpjegoni fëmijëve se si ata mund të kontribuojnë në kursimin e energjisë në jetën e tyre të përditshme dhe inkurajoni ata të ndryshojnë shprehitë e tyre kurdo që është e mundur.

Materiali: Fleta e punës 3 (4 kopje të faqes 1, 1 kopje të faqes 2), 4 lapsa, 4 paper clips

Në episod, Lusi mësoi se me të vërtetë mund të bëhen ndryshime. Nuk është e nevojshme që pajisjet të qëndrojnë të ndezura tërë kohën! Ndizeni pajisjen elektrike vetëm kur dëshironi ta përdorni dhe fikenë atë kur të mbaroni me punë. Mos i lini në rrymë tërë natën televizorët dhe konsolat e lojërave!

Ndani grupin në 4 ekipe dhe caktoni vendin për secilin ekip (Bu, Beni, Lusi dhe Zhaku).

Kopjoni (ose varni) regjistrin e rezultatit të garës të cilin mund ta gjeni në faqen dy të Fletës së punës 3.

Bëni secilin ekip të ndërtojë timonët e tyre sipas udhëzimeve në Fletën e Punës.

Kur 4 ekipet të jenë gati, mund të filloni garën. Secili ekip me radhë rrotullon timonin dhe ecë përpara sipas udhëzimeve të cilat janë në timon.

Ekipi që arrin i pari në fund, është fitues!

Aktiviteti 4 – Fike dhe shko argëtohu!

Qëllimi i mësimit: Mësoni fëmijët me faktin se ata mund të argëtohen edhe nëse pajisjet elektrike janë të fikura.

Ndani fëmijët në dy grupe. Pyetni ata në lidhje me lojërat që ata mund të luajnë, pa i ndezur pajisjet elektrike dhe shkruani ato në dërrasë të zezë. Grupi i cili ka më shumë sugjerime, e fiton lojën.

Pas lojës, diskutoni efektet pozitive të kësaj në planet dhe shëndetin tonë.

SHËNIM PËR MËSUESIT: Ju lutemi mbani mend se përdorimi i energjisë nuk është punë e keqe – por, gjithashtu, ekzistojnë shumë aktivitete argëtuese që mund të bëhen pa përdorimin e pajisjeve elektrike. Gjithsesi porosia kryesore duhet të jetë: "Fikni pajisjet elektrike nëse nuk i përdorni"

Aktiviteti 5 – Kujdestari i energjisë

Qëllimi i mësimit: Shndërroni mësimet në jetë të përditshme

Materiali: Fleta e punës 4 (1 emblemë si kujdestar i energjisë për secilin fëmijë + 1 poster me porosi të varur në murin e klasës)

Të gjithë fëmijët të cilët kanë marrë pjesë në aktivitete tani janë gati të bëhen Kujdestarë të Energjisë. Ata do të marrin një kartë identifikimi dhe do të inkurajohen për të shpërndarë porositë e mësuara në mësim – të cilat lehtë janë të përmbledhura në poster – në mesin e familjeve dhe shokëve të tyre, si dhe me edukatorët trajnerët dhe modelet tjera funksionale.

Diskutoni në klasë për rezultatet e aktivitetit pas një jave.

Aktiviteti 6 – MOZAIK FJALËSH

Qëllimi i mësimit: Të mbahen mend fjalët dhe konceptet të shpjeguara në episod

Gjejeni fjalët në vijim në mozaikun e mëposhtëm:

ELECTRICAL
BOO
WASTE ENERGY

DEVICES
LUCY
PLANET

SAVE ENERGY
BEN
LIGHT

RESOURCES
JAQ
SWITCH OFF

C	S	A	V	E	E	N	E	R	G	Y
S	B	I	F	G	R	T	L	R	T	O
W	A	S	T	E	E	N	E	R	G	Y
I	Q	P	D	E	V	I	C	E	S	S
T	S	L	I	G	H	T	T	G	B	D
C	D	A	R	J	U	X	R	C	E	T
H	V	N	F	B	L	A	I	U	N	N
O	R	E	S	O	U	R	C	E	S	T
F	B	T	C	O	B	J	A	Q	R	E
F	S	T	V	G	T	Y	L	U	C	Y
L	X	R	P	L	S	W	R	T	Y	H

Fleta e punës 1

Prezantimi i serialeve

Një ditë BENI, motra e tij LUSI dhe shoqja e tij e ngushtë ZHAKU luanin në dhomën e tyre nën çati, e cila ishte e mbushur plot e përplot me gjëra të vjetra. Në mesin e atyre gjërave ato gjetën një lodër të vjetër të lerosur në formë të qenit dhe një karosë të thyer

Papritmas, ndodhi diçka e jashtëzakonshme dhe magjike. Qeni-lodër vjen në jetë dhe fillon të flasë dhe të ecë përreth dhe karoseli i thyer fillon të rrotullohet!

Qeni-lodër prezanton veten si Bu dhe, duke përdorur karrocën magjike, i dërgon fëmijët në shumë aventura nëpër vende të jashtëzakonshme dhe të mrekullueshme ku fëmijët do të mësojnë mësimet në lidhje me rëndësinë e ujit, derisa argëtoheshin shumë!

Biografite e personazheve

BENI është tetë vjeç dhe është shumë aktiv, i mirë në sport dhe dëshiron të lëvizë me skejtboard. Ai është praktik dhe i kujdesshëm edhe është udhëheqës i grupit tonë të vogël. Ai është i mirë në mbledhjen e shoqeve së bashku për t'i kryer punët dhe mendon për vete se është një 'tip simpatik', por ai lehtë turpërohet nga motra e tij e vogël, Lusi e cila e shkon pas atij dhe shoqes së tij, Zhakut.

ZHAKU është shoqja e ngushtë e Benit dhe po ashtu ka tetë vjet. Ajo është zemërmirë dhe ka njohuri për çështje të llojllojshme. Ajo dëshiron të dëgjojë muzikë, të ngasë biçikletë dhe e pëlqen ushqimin!

LUSI është motra e vogël e Benit. Ajo ka pesë vjet dhe është mjaft e zhvilluar para kohe. Ka dëshirë të shoqërohet me vëllanë e saj të madh dhe shqen e tij. Ajo e mendon veten si 'shumë të rritur' dhe sigurisht se nuk i pëlqen t'i thuhet çfarë të bëjë. Ajo është entuziaste, praktikisht, për gjithçka, shumë kureshtarë, pa frikë dhe thjeshtë nuk e di se kur duhet të pushojë së foluri. Ajo ka një aftësi të madhe për shkakim të aksidenteve dhe problemeve dhe për ta turpëruar vëllanë e saj të madh.

BU është një qen-lodër. Ai është i leckosur dhe i qepur, POR kur të bëhet karakter i 'vërtetë' ai transformohet. Bu flet shpejt dhe është pak i pazakonshëm, por shumë argëtues. Ai ka në vete aftësi të udhëheqjes së një cirku ose komiku vudevilian.

Fleta e punës 2

'Fike' – Teksti i ngjarjes dhe pamjet

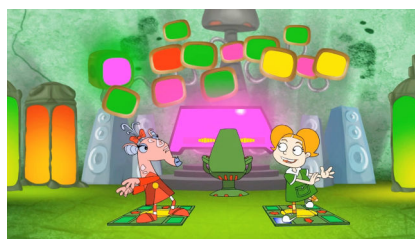
Lusi është një shpenzuese e energjisë. Ajo thjeshtë nuk mund të kuptojë se një vajzë e vogël mund të bëjë ndryshim. Ajo shpejtë kupton mësimin kur Bu merr atë, Benin dhe Zhakun në një planet të huaj të zhuritur dhe të errët, ku banorët janë të pikëlluar dhe të lodhur pasi që nuk kanë aspak energji.

Jashtëtokësorët janë munduar të kursejnë energjinë për të mbrojtur botën e tyre para se të jetë shumë vonë, por një prej banorëve nuk bindet. KLEKSUS, një vajzë e vogël jashtëtokësore (e ngjashme me Lusin) ka "thithur" tërë energjinë e planetit duke luajtur lojëra të mëdha kompjuterike dhe duke shikuar ekranet e shumta televizive në kështjellën e saj të mbuluar me drita të neonit!

Lusi kupton se Kleksus është sikurse ajo dhe me ndihmën e qenit Bu dhe vendit kozmik për vallëzim fëmijët arrijnë t'i tregojnë Kleksusit pasojat e veprimeve të saj dhe ajo premtan se do ta fikë tërë energjinë që harxhon pa nevojë. Nga ana tjetër, ajo po ashtu kupton se mund të argëtohet duke luajtur me të tjerët dhe se do të jetë më argëtuese duke luajtur jashtë kështjellës me jashtëtokësorët e tjerë.

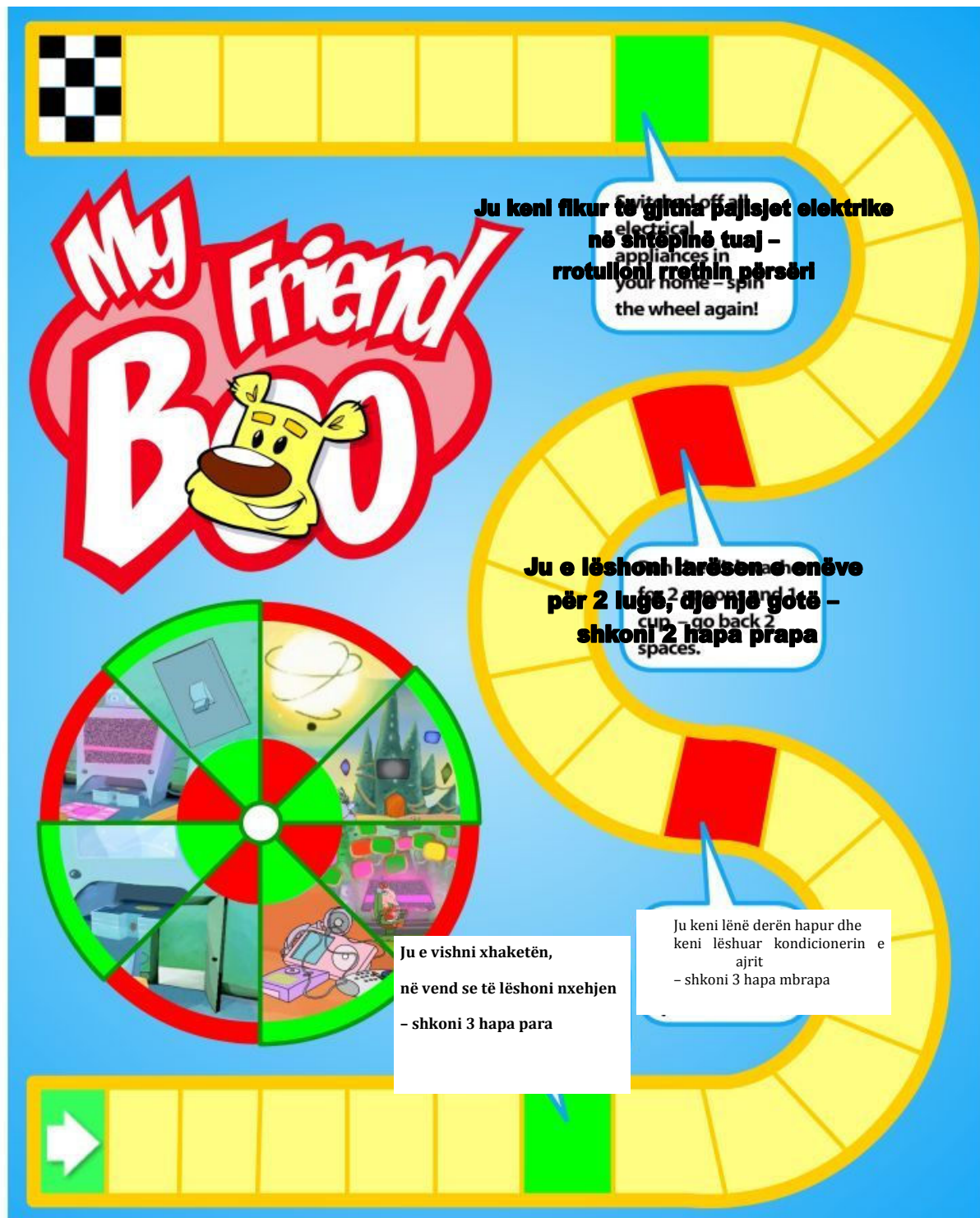

Fëmijët ngjiten në karoselë dhe nisen për në shtëpi. Lusi me vull shkon nëpër shtëpi dhe fikë televizorin e saj që nuk e përdorë dhe lodrat e saja kompjuterike... Një person mund të bëjë ndryshim!

Fleta e punës 3

Mësimi 1 – Aktiviteti 3

Vendos një kapëse letrash në majë të një lapsi dhe vendos majën e lapsit (me kapësen e letrave) në mes të rrethit të rrotullueses. Rrotulloni kapësen e letrave përreth lapsit. Nëse rrotullimi i kapses së letrës ndalet në të gjelbërt, lëvizni dy hapa para. Nëse rrotullimi i jkapses së letrës ndalet në të kuqe, lëvizni një hap mbrapa.

Fleta e punës 4

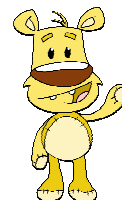
Mësimi 1 – Aktiviteti 5

APLIKACIONI I KUJDESTARIT TË ENERGJISË

Fikni pajisjet elektrike, atëherë kur nuk i përdorni!

Mos i leni ndezur televizorin, kompjuterin dhe lodrat kompjuterike në rrymë tërë natën!

Fikni dritat kur të dilni nga dhoma!

Mbyllni derën kur të dilni nga dhoma!

Emblemat e Kujdestarit të energjisë

Mësimi 2 - *Energjia e ripërtërirë*

'Tri Alternativat'

Mësimi 2 - Energjia e ripërtërirë

'Tri Alternativat'

Lexoni këtë sekuencë para se të filloni me mësimin që të njiheni me çështjen në lidhje me këtë plan mësimor

Ekzistojnë dy lloje të burimeve të energjisë: burime të pa-ripërtërira të energjisë (karburantet fosile) dhe burimet e përtërirë të energjisë.

Burimet e pa-ripërtërira të energjisë, si: gazi, thëngjilli dhe nafta (karburantet fosile) janë të kufizuara dhe herët a vonë do të shteren. Lëndët djegëse të fosileve janë rezultat i prishjes së materies organike nga kafshët ose bimët që kanë jetuar miliona vite më parë. Këto organizma janë prishur për një kohë të gjatë (miliona vite) në temperatura të larta dhe presionit të lartë të kores së tokës. Reaksioni kimik në procesin e kalbjes rezulton në materie të ndryshme: thëngjill, naftë dhe gaz. Kur njerëzit do t'i harxhojnë të gjitha derivatet e mundshme të fosileve, ky lloj i energjisë do të zhduket përgjithmonë, sepse ne djegim karburantet shumë, shumë më shpejt se sa ato që formohen në mënyrë natyrore. Përveç kësaj, kur lëndët djegëse të fosileve digjen, atëherë emetohen tymi dhe gazrat të cilat ndotin dhe ngrohin mjedisin.

Burimet e përtërirë të energjisë, si: rrezet e diellit, era ose valët e baticës janë të pafund ose të përtërirë për shkak se dielli, era ose valët asnjëherë nuk harxhohen. Dielli lind çdo mëngjes, era çdoherë frynë diku dhe çdoherë do të ketë valë që do të lëvizin në det dhe ato mund të përdoren vazhdimisht. Për më tepër, burimet e ripërtëritshme të energjisë janë të pastra, sepse ata nuk lëshojnë gazra, prandaj nuk ndotin mjedisin.

Gjatë natës nuk ka diell, dhe në kohë të caktuara të ditës valët janë më të vogla se sa në raste të tjera të ditës. Në disa stinë era nuk fryn aq. Përmirësimet në teknologji që përdoren për ruajtjen e energjisë së fituar nga burime të përtërirë të energjisë e bëjnë më të lehtë ruajtjen e energjisë së përtërirë në mënyrë që ne ta grumbullojmë atë, për shembull: kur dielli ndriçon ose kur era fryn dhe pastaj të përdoret kur dielli nuk shkëlqen ose era qëndron e qetë. Megjithatë, ne mund t'i kombinojmë burimet e energjisë nëse është e mundur. Për shembull, të përdoret energjia diellore kur ajo është në dispozicion dhe pastaj të kalohet në lëndë djegëse të fosileve, atëherë kur absolutisht është e nevojshme. Është e mundur të përdoren panele diellore për të ngrohur ujin që na duhet në shtëpitë tona, por pastaj ende mund të përdorim energjinë nga stacionet energjetike të lëndëve djegëse fosile për nevojat tona të tjera. Kombinimi i energjisë në këtë mënyrë përdorë energji përtëritëse dhe jo-përtëritëse.

*Sigurisht, hapi i parë çdoherë duhet të jetë të **kursyerit e energjisë** dhe përdorimi i saj të jetë sa më pak. Kur përdorimi i energjisë të jetë i pashmangshëm, atëherë është e rëndësishme që të zgjidhet energjia e ri-përtëritëse, sepse ajo është më e pastër dhe nuk e ndotë mjedisin.*

Hyrje

Para se të ndiqni filmin vizatimor, ju mund t'i pyetni nxënësit se çfarë ata dinë për Energjinë e ripërtërirë. Ju duhet të shpjegoni parimin në mënyrë miqësore dhe pjesëmarrëse, duke i inkurajuar nxënësit për të marrë pjesë në diskutim. Nëse doni, ju mund t'i pyetni nxënësit: "Çfarë është energjia e ripërtërirë? Çfarë do të thotë e ripërtërirë?" Grumbulloni të gjitha përgjigjet e ndryshme dhe shkruani në dërrasë të zezë, dhe pastaj do t'i diskutoni ato pasi të ndiqni filmin vizatimor.

KUJDES:

- Grumbulloni përgjigjet pa sjellë ndonjë vendim, në mënyrë që të nxitni përfshirjen e fëmijëve;

- *Ndihmoheni fëmijët më të vegjël në përgjigje, duke përdorur imazhe dhe shembuj nga jeta e tyre e përditshme.*

Të shikuarit e filmit vizatimor

Shikoni episodin me klasën/grupin tuaj ose, nëse ajo është e pamundur, shpërndani fletën e punës1 dhe 5 (në fund të kompletit). Fleta e punës ka të skicuara tekstet e episodit dhe imazhet e palëvizshme të episodit. Fëmijët ose mund të lexojnë tekstin vetëm (varet nga mosha e tyre) ose përcjellin ngjarjen e lexuar nga ana e mësuesit.

Aktiviteti 1 – Shkëmbim i ideve: Çfarë është energjia e ripërtrirë?

Qëllimi i mësimit: Të përfshihen të gjithë fëmijët në mënyrë që të krijohet ndërgjegjësimi lidhur me energjinë e ripërtërirë.

Pasi të ndiqni filmin e vizatuar ose të lexoni tregimin, ju mund t'i kontrolloni me fëmijët "fjalët e tyre kryesore për energjinë e ripërtërirë", të shënuara më herët në dërrasën e zezë dhe vëreni se si ato përputhen me tregimin *Shoku im Bu*. Pastaj mund t'i pyetni fëmijët me disa pyetje për të nxitur diskutimin:

- Cila pjesë e episodit ju pëlqen më shumë?
- Cilin karakter ju e preferoni në këtë episod?
- Cilat energji të përtërirë janë të paraqitura në vizatim?
- Cilin grup të burimeve të energjisë keni pëlqyer më tepër? Pse?
- Pse njerëzit në të ardhmen janë të detyruar të hulumtojnë forma alternative të energjisë?

... dhe të gjitha pyetjet e tjera që ju dëshironi t'ua parashtroni nxënësve tuaj.

Aktiviteti 2 – Vizatim: Pse duhet të përdoret energjia e ripërtërirë?

Qëllimi i mësimi: Të kuptohet se pse energjia e ripërtërirë duhet të shfrytëzohet dhe ndikimi pozitiv që energjia e ripërtërirë ka në planetin tonë.

Materiali: Materiali për vizatim

Beni, Lusi dhe Zhaku vizitojnë Tokën si do të duket në të ardhmen. Njerëzit kanë zëvendësuar lëndët djegëse të fosileve me energjitë e ripërtërirë, dhe si rezultat ata kanë tërë energjinë e nevojshme, por nuk ka ndotje të ajrit, prodhime të mbeturinave helmuese ose efekte të tjera negative që i shkaktojnë lëndët djegëse të fosileve.

Kërkoni nga secili nxënës të vizatojë botën e tij: Si do të dukej ajo botë nëse energjia e ripërtërirë do të përdorej më shpesh?

Aktiviteti 3 – Si prodhohet energjia e ripërtërirë?

Qëllimi i mësimi: Shpjegoni fëmijëve si prodhohet energjia e ripërtërirë.

Pyetni fëmijët cila formë e ripërtëritjes do të ishte e mundshme në vendin ku ata jetojnë. A ka diell më shumë? A fryn era më tepër? A jetojnë afër detit apo lumenjve të mëdha?

Diskutoni me fëmijët lidhur mundësitë – ekzistuese apo të mundshme

Aktiviteti 4 – Ndërtoni mullirin tuaj të erës

Qëllimi i mësimit: Ndhmoni fëmijëve, duke u treguar se si prodhohet energjia nga era.

Materiali: Fleta e punës 6, materiali për vizatim, gjilpëra (kapëse për letër), shkopinj, gërshërë, ngjitës

Kopjoni fletën e punës 6 shpërndajeni fëmijëve për të ngjyrosur dhe për të prerë. Ndiqni udhëzimet në fletën e punës që të palosni letrën në mënyrë që të fitoni një mulli të erës – si një rrotulluese.

Ngjitni mirë gjilpërën (ose kapësen për letër) përmes qendrës së letrës, duke qenë të sigurt se ka depërtuar përmes katër këndeve të palosura, si dhe në pjesën e prapme të letrës.

Ngjitni gjilpërën me fluturashkat dhe ngjitni ato në një shkop. Inkurajoni fëmijët t'i vendosin mullinjtë e tyre të erës në një vend me erë. Ditën e ardhshme në shkollë diskutoni me ata se çfarë kanë vërejtur.

Aktiviteti 5 – Krijoni panelin tuaj diellor

Qëllimi i mësimit: Demonstroni fëmijëve se si mund të fitohet energjia nga rrezet e diellit.

Material: For each group: 3 empty CD cases, black paper and white paper

Materiali: Për secilin grup: 3 këllëfë të zbrastë të CD-ve, një letër të zezë dhe një letër të bardhë

Ndani fëmijët në grupe. Secili grup do të krijojë panelin e vet diellor. Kërkoni nga ata të presin dy copë të letrës së zezë dhe një copë të letrës së bardhë dhe t'i vendosin brenda pjesës së përparme të secilit këllëf të CD-ve. Kërkoni nga fëmijët të mbyllin njërin këllëf me letër të zezë dhe këllëfin me letër të bardhë. Le të lënë njërin këllëf me letër të zezë të hapur. Le t'i lënë të tre këllëfët e CD-ve në vend me diell për një orë. Vendi në prag të dritares është shumë i përshtatshëm. Nëse koha nuk është me diell, atëherë mund t'i lënë nën llambën për lexim.

Pas një ore, le të prekin letrën në secilin këllëf të CD-ve. Cila letër do të jetë më e nxehtë? Ky eksperiment tregon se si mund të fitohet nxehtësia (p.sh.: energjia) nga rrezet e diellit. Diskutoni me grupin për rezultatet e eksperimentit. Kjo është mënyra se si punojnë disa nga panelet diellore!

SHËNIM: ky aktivitet, gjithashtu, mund të bëhet si detyrë shtëpie më përkrahjen e prindit/kujdestarit

Aktiviteti 6 – Mozaik fjalësh

Qëllimi i mësimi: Të mbahen mend fjalët dhe konceptet e shpjguara në episod

Gjeni fjalët në vijim në mozaikun e mëposhtëm:

E RIPËRTËRIRË
DETI

PANEL DIELLOR

TURBINË ME ERË

BU LËNDËT DJEGËSE
NGA FOSILET

LUSI

BEN
ELECTRICITY

ZHAK

S	O	L	A	R	P	A	N	E	L	S	H
Z	L	M	L	M	T	Z	V	L	T	R	K
F	O	S	S	I	L	F	U	E	L	S	M
R	T	A	P	S	G	E	B	C	R	R	B
G	H	S	E	A	M	D	S	T	F	E	G
S	F	P	A	I	S	T	Q	R	C	N	F
W	I	N	D	T	U	R	B	I	N	E	R
L	K	Q	I	H	R	L	U	C	Y	W	T
M	N	J	U	G	W	R	W	I	U	A	Y
V	B	A	P	B	O	O	X	T	I	B	U
C	X	Q	L	E	M	F	C	Y	K	L	I
E	R	T	R	D	V	V	D	S	B	E	N

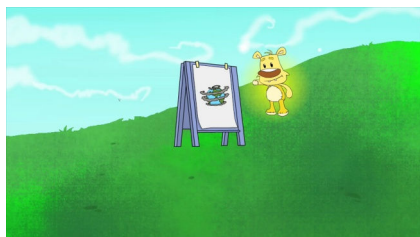
Fleta e punës 5

'Tri alternativat' – Teksti i ngjarjes dhe Pamjet

Ndodhë rrëmuje e madhe në shtëpi përderisa Lusi, Beni dhe Zhaku nuk mund të merren vesh se çka ata do të bëjnë këtë pasdite. Beni dëshiron të drejtojë skejtboardin e tij, Zhaku dëshiron të fluturojë fluturaken e saj, ndërsa Lusi dëshiron vetë të dëgjojë muzikë që i ka incizuar në telefonin e saj. Duke mos mundur të gjejnë rrugë, që të tre u pajtuan të vizitojnë Bu dhe ta pyesin se çfarë duhet të bëjnë. Bu e merr parasysh dilemën e tyre dhe vendos t'i dërgojë ata në një vend që do t'u ndihmojë për të vendosur.

Ata hipin në karosel dhe nisen...për në planetin Tokë në të ardhmen e largët. Vendi duket të jetë shumë i pastër dhe i freskët, njerëzit e së ardhmes kanë penguar shkatërrimin e planetit nga mbështetja dhe përdorimi i tepruar i lëndëve djegëse të fosileve, duke gjetur mënyra të tjera për të krijuar energji. Fëmijët mendojnë se kjo është fantastike!

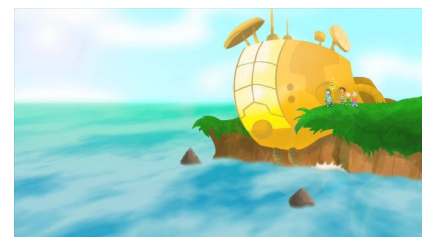
Njerëzit ishin ndarë në tri grupe. Grupi i parë e përdorë energjinë diellore dhe kishte makina të vogla elektrike të furnizuara nga dielli. Ata i inkurajuan fëmijët për të garuar me makina të vogla.

Heronjtë tanë shkuan të lozin me grupin e dytë i cili merrte energjinë nga turbinat e mëdha të erës. Ata i ftuan fëmijët në drekë. Sigurisht – pas tërë asaj loje, fëmijët ishin shumë të uritur...

Bu i mori fëmijët dhe i dërgoi të vizitojnë grupin e tretë, i cili merrte energjinë nga valët e ujit. Fëmijët kishin rastin të provojnë disa pajisje speciale elektrike...!

Bu u tregon fëmijëve se secili grup përdorë energji të qëndrueshme dhe, duke shfrytëzuar ato së bashku, ata mund të kenë energji të mjaftueshme për të bërë shumë gjëra argëtuese.

Nëse të gjithë përdorin diellin, erën dhe valët atëherë çdoherë do të ketë burime të energjisë.

Bu i kthen fëmijët në shtëpi dhe mosmarrëveshja për atë se çka të lozin vazhdon ku kishte ngelur. Bu pastaj pyet Lusin për zgjidhje, dhe ajo përgjigjet se ata duhet të kombinojnë të tri lojërat, njëjtë sikurse njerëzit e së ardhmes kombinonin burimet e energjisë.

Fleta e punës 6

Mësimi 2 – Aktiviteti 4

Instruksiione

Prisni letrën në katror dhe paloseni atë në mënyrë diagonale. Shtypni atë përgjatë të paluarës dhe shpaloni. Tani paloseni letrën përsëri në diagonalen tjetër. Shtypni përgjatë të paluarës dhe shpaloni letrën.

Pika ku bashkohen thyerjet e letrës është qendra e letrës tuaj. Nga aty, matni 4 cm përgjatë secilës diagonale dhe bëni shenjë me laps.

Prisni nga këndi i katrorit të secilës diagonale deri te shenja e bërë me laps.

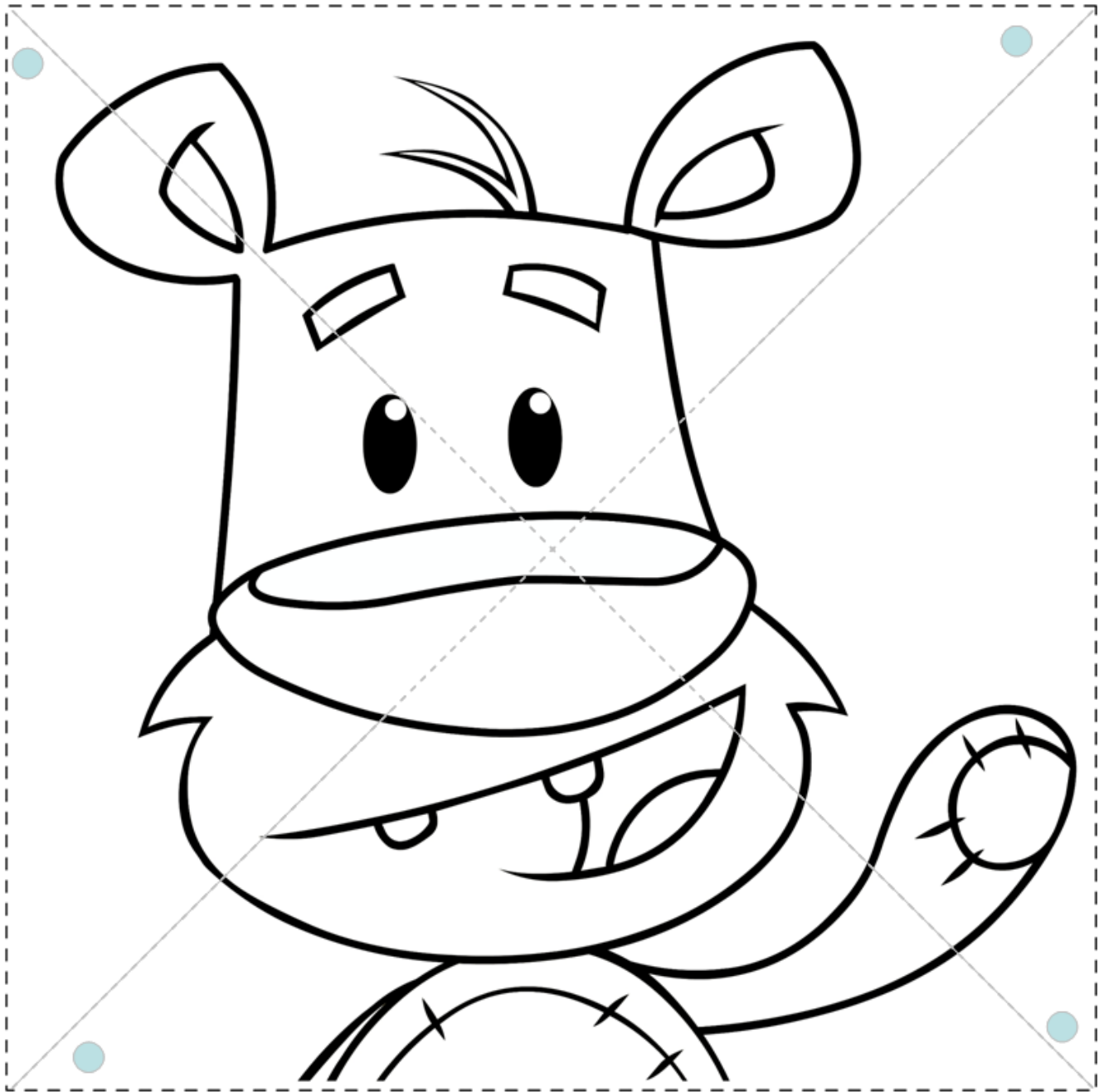
Me ndihmën e lapsit tuaj, bëni një vrimë të vogël në qendër të katrorit, dhe 4 vrima ashtu siç është e ilustruar në fotografi

Paloseni secilën nga këndet në mënyrë që vrimat të bashkohen me vrimën në mes.

Vendosni kapësen e letrave përmes të gjitha vrimave.

Matni 2 cm nga maja e shkopit tuaj dhe bëni një vrimë depërtuese. Shtypni kapësen e letrave së bashku me rrotulluesen të bashkangjitur përmes shkopit dhe paloseni fundet që ta mbajnë atë.

Mulliri i juaj i erës është gati.

Mësimi 3 - *Transporti*

'Me biçikletë'

Mësimi 3 - *Transporti*

'Me biçikletë'

Lexoni këtë sekuencë para se të filloni me mësimin që të njiheni me çështjen në lidhje me këtë plan mësimor

Njerëzit duhet të lëvizin për të shkuar në punë, shkollë, kinema ose për të shkuar në pushime. Është e rëndësishme të bëhet zgjedhja e mjeteve të duhura të transportit, në bazë të distancës dhe kohëzgjatjes së udhëtimit, shpenzimeve dhe ndikimeve në mjedisin dhe shëndetin tuaj.

Çiklizmi dhe ecja janë zgjidhjet më të mira për udhëtimet e shkurtra: nuk nevojitet të harxhohet kohë dhe të holla në mbushjen me karburante (furnizimi i vetëm që ju duhet është ushqimi, gjatë ecjes ose lëvizjes së pedaleve të biçikletës). Nuk ka ndikim negativ ndaj mjedisit. (biçikleta nuk lëshon tym të papastër). Përveç kësaj, çiklizmi dhe ecja janë ushtrime të mira fizike për t'ju mbajtur të shëndetshëm.

Përdorimi i makinës për udhëtime të shkurtra nuk është zgjidhja ideale: makinat lëvizin me derivate të naftës, të cilat e ndotin mjedisin me tym të papastër. Benzina dhe nafta të përdorura në makina jo vetëm që janë shumë ndotëse, por edhe kanë kosto të lartë. Përveç kësaj, udhëtimi me makinë nuk është çdoherë zgjidhja më e shpejtë, për shkak të trafikut të frekuentuar dhe bllokuar dhe koha e nevojshme për gjetjen e vend-parkimit.

Një alternativë tjetër për makinën, nëse ecja ose çiklizmi nuk janë të mundur, është përdorimi i transportit publik, siç janë: autobusi, tramvaji, metroja apo treni. Nëse nuk ka alternativë tjetër përveç makinës, një ide e mirë është udhëtimi me makinë të jetë i përbashkët me fqinjët ose njerëzit tjerë (transport i përbashkët), për shembull në vend të katër makinave që shkojnë në të njëjtin vend me nga një pasagjer, është më se e logjikshme të përdoret një makinë me katër pasagjerë. Në këtë mënyrë, ndotja, bllokimet e trafikut, si dhe shpenzimet e udhëtimit mund të reduktohen.

Hyrje

Para se të ndiqni filmin vizatimor, ju mund t'i pyetni nxënësit se çfarë ata dinë për Transportin. Ju duhet t'ua shpjegoni parimin në mënyrë miqësore dhe pjesëmarrëse, duke inkurajuar nxënësit për të marrë pjesë në diskutim. Nëse doni, Ju mund t'i pyetni nxënësit: "Cilat mënyra të transportit mund të numëroni?". Mblidhni të gjitha përgjigjet e ndryshme dhe shkruani në dërrasë të zezë dhe pastaj do t'i diskutoni ato, pasi të shikoni filmin vizatimor.

KUJDES:

- Grumbulloni përgjigjet, pa sjellë ndonjë vendim në mënyrë që të nxitni përfshirjen e fëmijëve;
- Ndhmoni fëmijët më të vegjël në përgjigje, duke përdorur imazhe dhe shembuj nga jeta e tyre e përditshme

Të shikuarit e filmit vizatimor

Shikoni episodin me klasën/grupin tuaj ose, nëse ajo është e pamundur, shpërndani Fletën e Punës 7 (që gjendet në fund të kompletit). Fleta e punës ka të skicuara tekstet e episodit dhe imazhet e palëvizshme të episodit. Fëmijët ose mund të lexojnë tekstin vetëm (varet nga mosha e tyre) ose përcjellin ngjarjen e lexuar nga ana e mësuesit .

Aktiviteti 1 – Shkëmbim i ideve: Format e transportit dhe pasojat e tyre

Qëllimi i mësimit: Të përfshihen të gjithë fëmijët në mënyrë që të krijohet ndërgjegjësimi lidhur me ndikimin e transportit në mjedis.

Pasi të ndiqni filmin e vizatuar ose të lexoni tregimin, ju mund t'i kontrolloni me fëmijët "fjalët e tyre kryesore për transportin", të shënuara më herët në dërrasën e zezë dhe vëreni se si ato përputhen me tregimin Shoku im Bu. Pastaj mund t'u parashtoni fëmijëve disa pyetje për të nxitur diskutimin:

- Cila pjesë e episodit ju pëlqen më shumë?
- Cilin karakter ju e preferoni në këtë episod?
- Cilat forma të transportit janë të shfaqura në vizatim?
- A e përdorni ndonjërin nga ato?
- Cilat mjete të tjera të transportit ekzistojnë në krye të atyre të shfaqura në vizatim?
- A e përdorni ndonjë prej tyre? Kur?
- Cilat mjete të transportit Ju i preferoni?
- A e përdorni transportin publik?

... dhe të gjitha pyetjet e tjera që ju dëshironi t'ua parashtoni nxënësve tuaj!

Aktiviteti 2 – Vizatimi: Pse duhet të mendojmë për pasojat e mënyrës sonë të transportit?

Qëllimi i mësimit: Të kuptohet se pse duhet t'i zëvendësojmë makinat me mjetet tjera të transportit dhe ngritja e vetëdijes në lidhje me ndikimin në mjedis të secilit mjet të transportit.

Materiali: Materiali për vizatim

Në këtë episod Lusi ndeshet me plot probleme gjatë vozitjes së veturës: bllokim të trafikut, sëmundje gjatë udhëtimit, ndotje, harxhime për derivate etj., përderisa Zhaku dhe Beni janë shumë të kënaqur me biçikletat e tyre.

Kërkoni nga secili nxënës të vizatojë botën e tyre: Si do të duket bota nëse mjetet e transportit që shkaktojnë më pak ndotje përdoren më shpesh? A do të ishte më argëtuese nëse të gjithë së bashku do të ecnin për në shkollë? A do të ishte më mirë të udhëtosh me biçikletë në vend se të pritet me orë në trafikun e bllokuar?

Pas vizatimit, krahasoni të gjitha vizatimet dhe diskutoni.

Aktiviteti 3 – Si do të zvogëlonim ndikimin e transportit ndaj ambientit?

Qëllimi i mësimit: Hulumtimi i formave të mundshme të transportit dhe të kuptuarit e ndikimeve të ndryshme nga mjetet e ndryshme të transportit që kanë në mjedis.

Materiali: material vizatimor, 2 (ose më shumë) fleta të mëdha të letrës

Kërkoni nga fëmijët t'i numërojnë të gjitha format e pazakonshme të transportit, që mund t'ju bien ndër mend (nga skejtbordi deri tek anija me vela, kuajt etj.) Radhitni të gjitha ato në dërrasë të zezë dhe shkurtimisht diskutoni pro dhe kundër secilës prej tyre.

Ndani fëmijët në dy (ose më shumë grupe) dhe kërkoni nga ata të imagjinojnë një formë jo ndotëse të së ardhmes të transportit dhe ta vizatojnë atë.

Pasi të vizatojnë, fëmijët duhet t'u shpjegojnë të tjerëve se si do të punojë mjeti i tyre i transportit dhe cilat janë anët pozitive dhe negative të tij.

Aktiviteti 4 – Hidhni Zarin

Qëllimi i mësimi: Ngritja e vetëdijes në ndikimin e transportit në mjedis.

Materiali: Fleta e Punës 8, gërshërë, ngjytës

Fotokopjoni Fletën e punës 8 dhe shpërndani fëmijëve që ata t'i ngjyrosin dhe presin. Ndiqni udhëzimet e fletës së punës që të palosin dhe ngjitin letrën në mënyrë që të fitojnë ZARIN E BU-së.

Shpjegoni fëmijëve se ata mund të sfidojnë njëri-tjetrin me zarin e tyre: atij/asaj që i bie numri më i madh, atëherë ai/ajo është fitues.

Aktiviteti 5 – Aktivitete shtëpiake – ANKETË

Qëllimi i mësimi: Ngritja e vetëdijes mes fëmijëve për pengesat e mundshme për përdorimin e mjeteve jo ndotëse të transportit dhe inkurajimi i tyre për të gjetur zgjidhjet.

MATERIALI: Fleta e punës 9

Kërkoni nga secili fëmijë të kryejë anketë me prindin/kujdestarin e tij duke përdorur pyetësonin të siguruar në Fletën e punës 9.

Ditën e ardhshme diskutoni rezultatet në klasë dhe analizoni pengesat kryesore që familjet e fëmijëve ballafaqohen në përdorimin e mjeteve më pak ndotëse të transportit. Mundohuni të gjeni dhe diskutoni zgjidhjet e mundshme.

SHËNIM: Kujdes, fëmijët nuk duhet të ndjehen fajtorë pse prindërit e tyre përdorin makinën. Këtu bëhet fjalë vetëm të gjetjen e zgjidhje, atëherë kur është e mundur!

Aktiviteti 6 – MOZAIK FJALËSH

Qëllimi i mësimi: Të mbahen mend fjalët dhe konceptet e shpjguara në episod

Gjejini fjalët në vijim në mozaikun e mëposhtëm:

ENERGJIA

KARBURANTET

RRUGICA E BIÇIKLETAVE

NDOTJA

BU

LUSI

BENI

ZHAK

C	V	B	O	O	C	W	L	T
D	B	I	I	N	B	I	U	R
E	F	K	J	M	E	U	C	N
F	U	E	L	Y	N	I	Y	T
R	T	S	D	S	F	G	R	I
P	O	L	L	U	T	I	O	N
S	E	A	T	R	B	J	A	Q
Z	E	N	E	R	G	Y	V	A
S	F	E	G	T	N	C	X	S

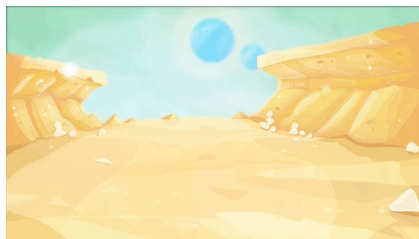
Fleta e punës 7

'Me biçikletë!' – Teksti i ngjarjes dhe Pamjet

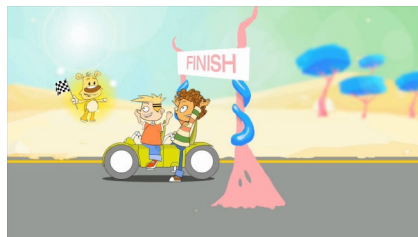
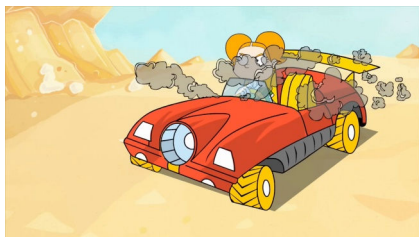
Lusi është e dëshpëruar. 'Alien Racers II', loja e re kompjuterike që ajo e ka pritur, sot del në treg, ndërsa makina e mamit dhe babit është në servis duke u riparuar. Ajo tani nuk ka me çfarë të shkojë deri në shitoren për lojëra kompjuterike. Beni dhe Zhaku mundohen ta inkurajojnë duke i thënë se ata do të shkojnë me atë dhe kështu së bashku do të ngasin biçikleta deri tek shitorja për lojëra. Lusi nuk pajtohet. Ajo mendon se do të shkojë me vite derisa të arrijnë tek shitorja, dhe është një aktivitet shumë i lodhshëm. Ajo mendon se udhëtimi me makinë është më mirë. Beni i thotë se ajo e ka gabim në lidhje me këtë, dhe mendon se vizita që do t'ia bëjnë Bu-së do ta bëjë Lusin të kuptojë...

Boo i hipën fëmijët në karosel... dhe ata gjenden brenda lojës kompjuterike të Lusi.

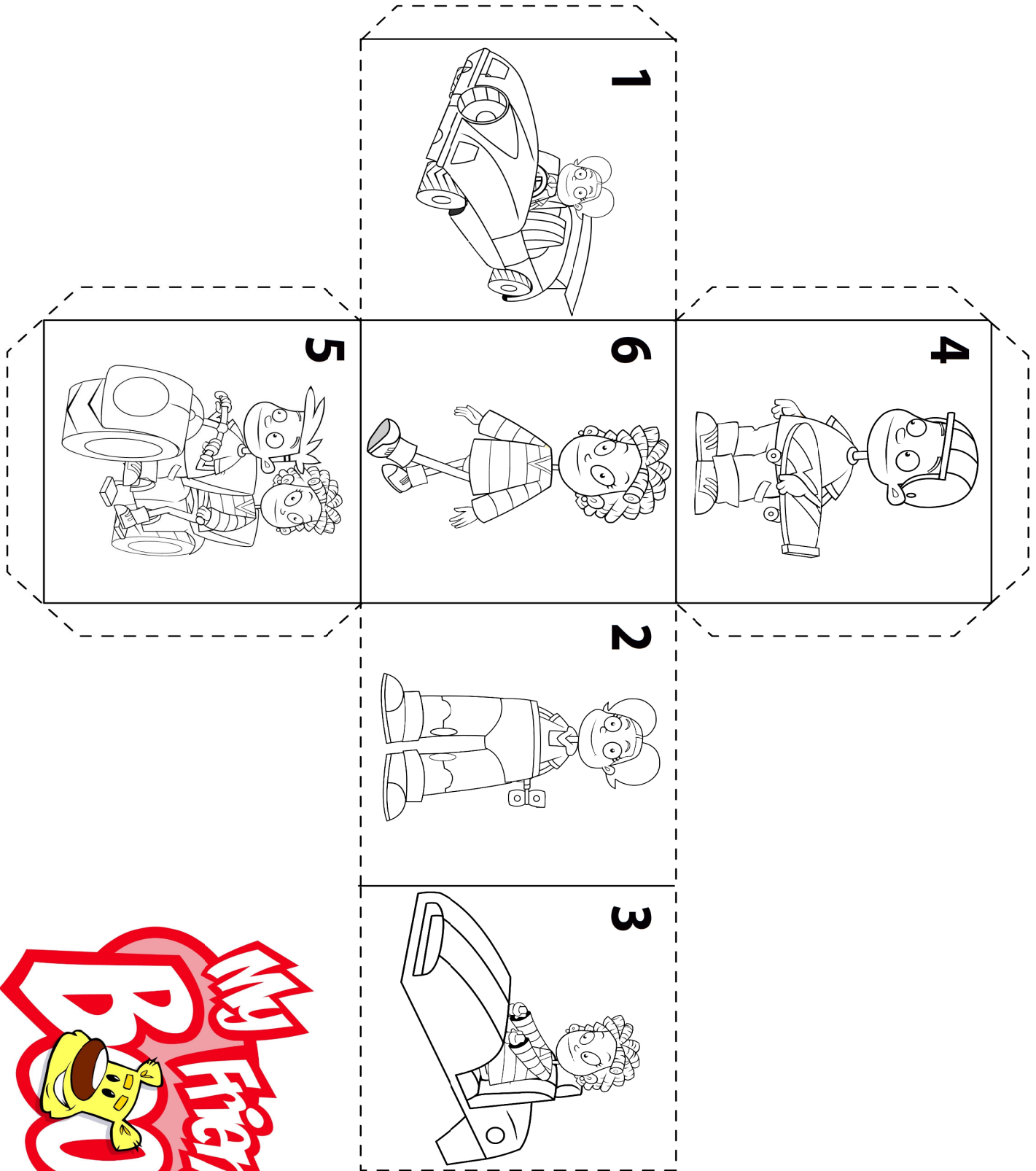
Bu sugjeron një garë përreth qytetit digjital, ashtu që Lusi do të garojë me makinë, ndërsa Zhaku dhe Beni do të jenë me biçikleta. Lusi mendon se është e pamundur ta humbë garën! Loja fillon dhe Lusi kryeson në fillim, por menjëherë ballafaqohet me probleme... Zhaku dhe Beni shijojnë pamje skenike dhe ndalen duke shikuar peshqit digjital duke kërcyer nga një pellg prej silikonit. Rruga e tyre nuk shkakton aspak ndotje dhe karburanti i tyre është banane e shijshme që ata hanë për të pasur fuqi të ngasin biçikletat! Beni dhe Zhaku drejtojnë biçikletat e tyre në rrugicën për biçikleta dhe arrijnë në fund të parët.

Lusi përfundon garën, por e kupton se ndjehet e rraskapitur pas kohës së gjatë të ulur në makinë. Të tjerët ndihen shumë mirë pas gjithë atij ajri të pastër dhe ushtrimi. Për të qenë puna edhe më keq, Lusi nuk mund të gjejë vend për të parkuar makinën e saj! Lusi duhet të pranojë se ndoshta Beni dhe Zhaku e kanë me vend. Ata hipën në karosel dhe kthehen në dhomën nën çati, dhe kështu Lusi pajtohet të shkojë në shitoren për lojëra me biçikletën e saj!

Fleta e punës 8

Mësimi 3 – Aktiviteti 4

Fleta e punës 9

Mësimi 3 – Aktiviteti 5

Anketa

MY FRIEND BOO SURVEY

1). Cilat mjete të transportit i përdorni më shpesh?

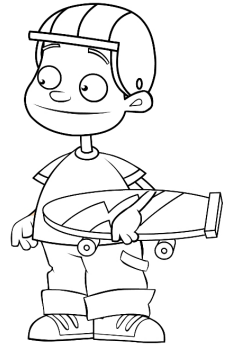
2). Pse i keni zgjedhur?

Sa kohë kaloni çdo ditë në:

- a) makinë –
- b) autobus –
- c) tren –
- d) këmbë, duke ecur

4). A do të kishit dëshiruar të përdorni mjete të transportit jo ndotëse më shpesh?

5). Nëse po, pse nuk po e bëni më?

Referencat dhe Informatat e mëtejshme

Vizitoni këto ueb faqe për më shumë informata të përgjithshme dhe burime të dobishme për mësuesit dhe nxënësit:

REC GREEN PACK - <http://greenpack.rec.org/ru/en/energy/index.shtml>

MANAGENERGY: KIDSCORNER - <http://managenergy.net/kidscorner/>

EUROPEAN COMMISSION: ENERGY - ec.europa.eu/energy/index_en.htm

INTELLIGENT ENERGY EUROPE - ec.europa.eu/energy/intelligent/

KIDS4FUTURE - www.kids4future.eu/regnmakersidene/

FLICK THE SWITCH project - <http://www.flicktheswitch.eu>

KYOTO IN HOME - <http://www.kyotoinhome.info>

WWF European Policy Office - http://www.panda.org/what_we_do/how_we_work/policy/wwf_europe_environment/initiatives/energy/

Ndani mendimet tuaja me ne!

Na shkruani e-mail në adresën yes@bs-europa.eu

Ose na dërgoni faks në (0032 2 894 96 28)

Ose vizitoni faqen tonë në Facebook

Dhe vizitoni ueb faqet tona të internetit: www.myfriendboo.com

www.animate-eu.com